

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

К.Г. Бельдіян, О.М. Савельєв

ІСТОРИЧНІ ДИКТАНТИ

5–11 класи

- ◆ Історія України
- ◆ Всесвітня історія

Видання друге, перероблене і доповнене

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 74.266.3
ББК 63.3я72
Б44

Бельдіян К.Г.

Б44 Історичні диктанти 5–11 кл.: Історія України. Всесвітня історія / Бельдіян К.Г., О.М. Савельєв. — Вид. 2-ге, переробл. і доповн. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2017. — 328 с.

ISBN 978-966-10-4472-1

У посібнику відповідно до чинної програми Міністерства освіти і науки України подано історичні диктанти зі шкільних курсів «Історія України» і «Всесвітня історія» 5–11 класи.

Він стане у пригоді не лише під час поточного контролю, а й при підготовці до екзаменів чи ЗНО.

Для вчителів історії, учнів.

УДК 74.266.3
ББК 63.3я72

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ВСТУП

Важливим завданням навчального процесу є поточний контроль успішності учнів.

Загальноприйняті його форми такі:

- ♦ усне опитування учня;
- ♦ контрольна робота;
- ♦ самостійна робота;
- ♦ тестування.

Вони багаторазово перевірені досвідом, надійні і, напевно, були б ідеальними, але за умови, що учнів у класі менше десяти. Тоді можна було б інтенсивно працювати з кожним учнем і легко контролювати засвоєні знання, вміння та навички. Але зазвичай у класі більш ніж двадцять учнів, тому поточний контроль успішності ускладнений.

Відповідь учня біля дошки, безумовно, — найнадійніший метод. Але протягом семестру його можна опитати, в кращому випадку, лише 2-3 рази. До того ж існує ризик за невдалою відповіддю негативно і необ'єктивно оцінити знання учня в цілому.

На контрольну роботу витрачається увесь час уроку, вона вимагає чимало зусиль для підготовки й тривалої напруженої перевірки.

Самостійна робота швидше виявляє характер учня, його самоорганізацію і загальний рівень освіти.

Тестування може здатися кращим, але це процес певною мірою механічний. Тут велику роль відіграє вгадування, причому з того обсягу інформації, який учень отримав. Крім того, тестування з історії може провести і фізик, і електрик, і взагалі той, кому це доручено (саме в такому дусі й починалося тестування у Франції в ХІХ ст.). При цьому навчальний процес немов спливає з рук учителя.

Водночас постійний поточний контроль успішності для будь-якого вчителя — це запорука впевненого оволодіння навчальним процесом.

Ми пропонуємо ще один підхід поточного контролю успішності — *тематичний диктант*. У короткому викладі методика тематичних диктантів така.

Наприкінці або в інший час уроку (вчитель вирішує залежно від ситуації) оголошується диктант з теми. Учні пишуть на окремих аркушах паперу лише номери питань і відповіді на них. Загалом на диктант відводиться 10-12 хвилин.

За кожную правильну відповідь учень отримує один бал. Половинчасту відповідь можна оцінити в 0,5 бала і т.ін. Загальну оцінку отримуємо шляхом підсумовування балів, набраних учнем. Оптимальним є диктант, що складається з двох варіантів.

Пропоновані диктанти можна використовувати не лише для поточного контролю успішності. Адже підсумкові диктанти — це, по суті, курс історії, ви-

кладений стисло і ємко. Тож цей посібник можна використовувати також і під час підготовки до екзаменів чи зовнішнього незалежного оцінювання. Частина диктантів, як-от: «Символи епохи», «Таємниці історії», «Цікаві факти з біографій» чи «Історичні особи» розраховані на спеціалізовані класи і можуть бути використані для проведення історичних вікторин чи олімпіад.

До уваги вчителів! Подані в посібнику відповіді не є догмою. Відповідь зараховується за правильний зміст.

5 КЛАС

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Знайомство з історією

Варіант 1

1. Наука історія вивчає... *(людське суспільство в минулому)*
2. До яких джерел належить літопис? *(писемних)*
3. Володимир охрестив Русь у 988 р. У якому столітті це відбулося? *(X ст.)*
4. Хронологія вивчає... *(системи літочислення)*
5. В архівах зберігають... *(історичні документи)*
6. До яких історичних джерел належать казки, пісні, легенди, билини? *(усних)*
7. Нумізматика вивчає... *(монети)*
8. Головний елемент сучасного Державного Герба України... *(тризуб)*
9. Наука, яка вивчає культуру, побут та звичаї народу... *(етнографія)*
10. Установа, в якій зберігаються та доступні для огляду історичні пам'ятки або інші експонати... *(музей)*
11. Які основні одиниці літочислення? *(рік, століття, тисячоліття)*
12. Вікентій Хвойка — це... *(вчений-археолог, що відкрив трипільську культуру)*

Знайомство з історією

Варіант 2

1. Установа, в якій зберігають та впорядковують документи... (*архів*)
2. Наука, що вивчає минуле за речовими джерелами... (*археологія*)
3. Наука, що вивчає походження географічних назв... (*топоніміка*)
4. Переяславська рада була скликана в 1654 р. У якому столітті це відбулося? (*XVII ст.*)
5. Наука, що вивчає купюри... (*боністика*)
6. Період оберту Землі навколо Сонця... (*рік*)
7. Наука, що вивчає герби... (*геральдика*)
8. Історичний твір, що містить виклад подій за роками... (*літопис, аннали*)
9. Найбільша одиниця на лінії історичного часу... (*тисячоліття*)
10. Старовинний матеріал для письма, зроблений з телячої шкіри... (*пергамент*)
11. Фалеристика вивчає... (*нагороди*)
12. Наука, що вивчає печатки... (*сфрагістика*)

Княжа Русь-Україна

1. Зображення, утворене зі складених різнокольорових шматочків скла, каменю, смальти... (*мозаїка*)
2. Зображення, яке наносили фарбами на вологу штукатурку... (*фреска*)
3. Любецький з'їзд князів було скликано в 1097 р. У якому столітті це відбулося? (*XI ст.*)
4. У якому році Ігор був убитий древлянами? (*945 р.*)
5. Які племена заселили територію від Карпат до Балтійського моря у середині I тисячоліття? (*слов'яни*)
6. Після об'єднання східних слов'ян виникла держава, яка дістала назву... (*Київська Русь*)
7. Володіли родами своїми. Заснували місто і назвали на честь старшого брата... (*Києвом*)
8. Хто багато воював і уклав вигідний мир з Візантією, проголосив Київ матір'ю міст руських? (*Олег*)
9. Київ лежить на берегах ... (*Дніпра*)
10. У 1240 р. Київ пережив страшенну трагедію: його зруйнували... (*монголи*)
11. Налагоджував відносини з європейськими країнами. Використовував для цього шлюбні зв'язки. За його часів було створено перший збірник законів «Руську правду»... (*Ярослав Мудрий*)
12. Останній Великий князь Київський, що підтримував єдність Київської Русі, розгромив половців і відтіснив їх від Русі... (*Володимир Мономах*)

Козацька Україна

1. Битва під Жовтими Водами відбулася в 1648 р. У якому столітті це сталося? (*XVII ст.*)
2. Національно-визвольну війну українського народу очолив... (*Б. Хмельницький*)
3. Частина козаків, яка здійснювала управління справами війська... (*козацька старшина*)
4. Символ гетьманської влади в козаків... (*булава*)
5. Загальні збори запорозьких козаків... (*рада*)
6. Зображення, що є відбитком на папері вирізьбленого на дошці малюнка... (*гравюра*)
7. Українська народна пісня, яка переважно оспівує життя козаків, а виконується в супроводі кобзи або бандури... (*дума*)
8. Об'єднання православних міщан у Речі Посполитій... (*братства*)
9. Хотинська війна відбулась у... (*1621 р.*)
10. Знаки влади у козаків... (*клейноди*)
11. Що було основною холодною зброєю козаків? (*шабля*)
12. Місце, де виникли на Дніпрі укріплені поселення, табори, почали називати... (*Запорозька Січ*)

**Україна під владою Російської
та Австрійської імперій**

1. У Наддніпрянській Україні кріпосне право скасували в 1861 році. У якому столітті це відбулося? (*XIX ст.*)
2. Селяни, які перебували в особистій залежності від панів... (*кріпаки*)
3. Хто наказав остаточно зруйнувати Запорозьку Січ? (*Катерина II*)
4. Група людей, яких об'єднують спільні політичні погляди і програмна мета... (*партія*)
5. Культурно-просвітницькі організації, що існували в Наддніпрянщині у другій половині XIX ст. ... (*громади*)
6. Ким був Олекса Довбуш? (*опришком*)
7. Найголовнішим для селянина було питання про... (*землю*)
8. Устим Кармелюк боровся проти панів на... (*Поділлі*)
9. Генієм українського народу вважають автора «Кобзаря»... (*Тараса Шевченка*)
10. До «Руської трійці» належали такі діячі української культури: ... (*Іван Вагилевич, Маркіян Шашкевич, Яків Головацький*)
11. Автором «Енеїди» був... (*І. Котляревський*)
12. Український філософ, який все життя мандрував, навчав людей, мав гарний голос, грав на багатьох музичних інструментах... (*Г. Сковорода*)

Україна в ХХ столітті

Варіант 1

1. Українська Народна Республіка проголошена в 1917 р. У якому столітті це відбулося? (*ХХ ст.*)
2. Процес об'єднання особистих селянських господарств у колгоспи... (*колективізація*)
3. У березні 1917 року в Україні виник такий представницький орган, як ... (*Центральна Рада*)
4. Процес розбудови промисловості в Україні за радянських часів... (*індустріалізація*)
5. Переслідування більшовицькою владою політичних супротивників, що супроводжувались арештами та засланням до Сибіру... (*репресії*)
6. Центральна Рада видавала закони, які називалися... (*універсали*)
7. Тимчасове загарбання однією державою території іншої держави... (*окупація*)
8. Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Павло Скоропадський пов'язані з періодом... (*Визвольних змагань 1917—1920 рр.*)
9. Після смерті В. Леніна Радянський Союз очолював... (*Й. Сталін*)
10. Хто був лідером комуністичної революції у Росії? (*В. Ленін*)
11. Розгортання партизанського руху, битва за Київ, розгортання діяльності Української Повстанської Армії відбувалися... (*в роки радянсько-німецької війни*)
12. Найбільша техногенна катастрофа сталася на ... атомній електростанції у ... році. (*Чорнобильській, 1986*)

Україна сучасна

Варіант 2

1. Незалежність України проголошена в 1991 р. У якому столітті це відбулося? (*XX ст.*)
2. Першим президентом України у 1991 році був обраний... (*Л. Кравчук*)
3. Основний Закон держави... (*Конституція*)
4. Всенародне голосування з найважливіших державних питань... (*референдум*)
5. У 1996 р. введено в обіг національну валюту... (*гривню*)
6. Швидка, докорінна зміна суспільного та державного ладу... (*революція*)
7. Що належить до державних символів України? (*синьо-жовтий прапор, тризуб, гімн «Ще не вмерла Україна»*)
8. Сергій Бубка, Володимир Кличко, Андрій Шевченко уславили Україну у... (*сфері спорту*)
9. 28 червня 1996 р. наша держава отримала... (*Конституцію*)
10. Хто двічі обирався президентом незалежної України? (*Л. Кучма*)
11. Вона — перша жінка, яка очолила український уряд... (*Ю. Тимошенко*)
12. Київ, Харків, Дніпропетровськ, Одеса, Донецьк, Запоріжжя, Львів — це... (*найбільші міста України*)

6 КЛАС

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Первісне суспільство

Варіант 1

1. Учені, які досліджують речові джерела... *(археологи)*
2. Яка наука вивчає звичаї та традиції? *(етнографія)*
3. Що таке мезоліт? *(середньокам'яний вік)*
4. Яка наукова назва олдвайської людини? *(людина вміла)*
5. Як називається вид сучасної людини? *(людина розумна)*
6. Стоянка неандертальців у Криму... *(Киїк-Коба)*
7. Найдавніші заняття людини... *(полювання, збиральництво, рибальство)*
8. Який рік раніше — 325 чи 672? *(325)*
9. Який основний об'єкт полювання жителів Мізіна? *(мамонт)*
10. До яких джерел належать житла людей? *(речових)*
11. Де ще донедавна люди жили, як в епоху зледеніння? *(на Крайній Півночі)*
12. Як називається віра в походження від тварин? *(тотемізм)*

Первісне суспільство

Варіант 2

1. Де зберігають речові пам'ятки? (*музей*)
2. Як називається перше кам'яне знаряддя праці? (*рубило*)
3. Що таке палеоліт? (*давньокам'яний вік*)
4. Розведення домашніх тварин — це... (*скотарство*)
5. Яка тварина стала символом льодовикової епохи? (*мамонт*)
6. Яка перша стоянка людини на території України? (*Королеве*)
7. Який вид людини існував лише в епоху зледеніння? (*неандерталець*)
8. Який рік раніше — 325 р. до н. е. чи 672 р. до н. е.? (*672 р. до н. е.*)
9. З чого побудовані житла на стоянці Мізин? (*з кісток мамонта*)
10. Як називається сучасний вид людини епохи зледеніння? (*кроманьйонець*)
11. Колектив людей виду «Homo Sapiens»... (*рід*)
12. Що означає грецьке слово «літос»? (*камінь*)

Первісне суспільство

Варіант 3

1. Яка наукова назва пітекантропа? (*людина прямоходяча*)
2. «Подарунок» богу чи духу... (*жертва*)
3. Скульптурне зображення бога чи духа... (*ідол*)
4. До яких джерел належать літописи? (*писемних*)
5. Сукупність вірувань у надприродні істоти... (*релігія*)
6. Один з перших музичних інструментів, винайдених людьми... (*барабан, бубен*)
7. Відображення дійсності в художніх образах... (*мистецтво*)
8. Найдавніший колектив стародавніх людей... (*стадо, гурт*)
9. Воєначальник племені... (*вождь*)
10. Відтворюючі форми господарювання людей... (*рільництво, скотарство, ремесло*)
11. Як називаються вироби з випаленої глини? (*кераміка*)
12. Яку культуру відкрив В. Хвойка неподалік Києва? (*трипільську*)

Давній Єгипет

Варіант 1

1. Перша столиця Єгипту? (*Мемфіс*)
2. Царські радники, знають у Давньому Єгипті? (*вельможі*)
3. Хто складав основну масу армії в Давньому Єгипті? (*піхота*)
4. Хто служив колісничим в армії? (*заможні люди*)
5. Хто в Давньому Єгипті володів знаннями? (*жерці*)
6. Кого давні єгиптяни вважали живим богом? (*фараона*)
7. З якою метою фараони організовували військові походи? (*за рабами і здобиччю*)
8. Як називалось тіло покійника, обмотане бинтами? (*мумія*)
9. Бог вмираючої і воскресаючої природи в Давньому Єгипті... (*Осіріс*)
10. З чого будували житла прості єгиптяни? (*з мулу*)
11. Труна, у яку клали померлого фараона? (*саркофаг*)
12. Північний Єгипет має назву... (*Нижній*)

Давній Єгипет

Варіант 2

1. Яка річка протікає на території Єгипту? (*Ніл*)
2. Який майстер вирубує з каменю, вирізає з дерева художні зображення? (*скульптор*)
3. Як називається матеріал для письма в Давньому Єгипті? (*папірус*)
4. Ім'я фараона, для якого була побудована найбільша піраміда... (*Хеопс*)
5. Богиня — заступниця жінок й матерів у Єгипті... (*Ізіда*)
6. Знаки, на яких базувалася писемність в Давньому Єгипті... (*ієрогліфи*)
7. Єгипет знаходиться в... (*Північній Африці*)
8. Свою країну єгиптяни називали... (*Чорна земля*)
9. «Володар обох земель» — це... (*фараон*)
10. Який фараон завоював найбільшу територію? (*Тутмос III*)
11. Південний Єгипет має назву... (*Верхній*)
12. Хто в Давньому Єгипті збирав податки? (*писці*)

Давня Месопотамія

Варіант 1

1. У якій країні існували міста Бібл, Тір, Сідон? (*Фінікія*)
2. У якій країні правили царі: Кір, Камбіз, Дарій? (*Персія*)
3. Кому належать ці слова: «Я написав свої дорогоцінні слова на камені, щоб сильний не гнобив слабкого, щоб виявити справедливість сироті і вдові! Якщо хтось з людей знищить мої закони, чи цар, чи проста людина — нехай великі боги проклянуть його долю, пошлють йому голодні роки і наглу смерть!»? (*Хаммурані*)
4. Що таке гіпотеза? (*припущення*)
5. Який будівельний матеріал був основним у Месопотамії? (*глина*)
6. Яке місто було столицею Халдейського царства? (*Вавилон*)
7. У якій країні вперше з'явилися монети? (*Лідії*)
8. Який народ створив поему про Гільгамеша? (*шумери*)
9. Як називається держава, яка силою зброї об'єднає різні народи, кожний з яких має свою мову, релігію, культуру? (*імперія*)
10. Храм у вигляді ступінчастої вежі... (*зіккурат*)
11. Система влади, коли загальний порядок у суспільстві підтримується за допомогою спеціальних органів і людей — чиновників, наглядачів, жерців, армії ... (*держава*)
12. Правителі, які належать до одного й того самого роду й успадковують владу... (*династія*)

Давня Месопотамія

Варіант 2

1. Як називалася писемність в Давньому Дворіччі?
(*клинопис*)
2. Столиця Ассирії — «лігво левів»... (*Ніневія*)
3. Винахід фінікійців у мові... (*алфавіт*)
4. Правила, обов'язкові для всіх жителів держави...
(*закони*)
5. Які ріки протікають в Межиріччі? (*Тигр, Євфрат*)
6. Людина, яка давала гроші в борг під проценти...
(*лихвар*)
7. Матеріал для письма в Давньому Дворіччі ... (*глина*)
8. Держава в Північному Дворіччі... (*Ассирія*)
9. Бог Місяця в Давньому Дворіччі... (*Сін*)
10. Ім'я першої людини за Біблією... (*Адам*)
11. Бог єврейських племен... (*Яхве*)
12. Легендарним царем Урука був... (*Гільгамеш*)

Індія і Китай

Варіант 1

1. В Індії протікають дві великі річки... (*Інд, Ганг*)
2. В Індію у I тис. до н. е. вторглися племена... (*аріїв*)
3. Великі групи людей з однаковими спадковими правами й обов'язками... (*касти*)
4. Ім'я китайського мудреця, який створив основу китайської цивілізації... (*Конфуцій*)
5. Цар найбільшої держави на півострові Індостан... (*Ашока*)
6. Матеріал для письма, винайдений в Китаї... (*папір*)
7. Засновник світової релігії з Індії... (*Будда*)
8. Тварина, яку надзвичайно шанують в Індії... (*корова*)
9. Гори на півночі півострова Індостан... (*Гімалаї*)
10. Найграндіознішою спорудою в Китаї стала... (*Велика Китайська стіна*)
11. Каста жерців... (*брахмани*)
12. Із заходу Китай оточує «море»... (*ніску*)

Індія і Китай**Варіант 2**

1. У Китаї протікають дві великі річки... (*Янцзи, Хуанхе*)
2. Найдавніші міста Індії виникли у долині річки... (*Інд*)
3. Раджа — це... (*вождь*)
4. Що зробив Цінь Шіхуанді? (*об'єднав Китай*)
5. Перша світова релігія... (*буддизм*)
6. Компас придумано в... (*Китаї*)
7. Цифру «0» придумано в... (*Індії*)
8. Основні періоди історії Стародавнього Китаю: Шан, Чжоу, Цинь і... (*Хань*)
9. Найнижча каста... (*шудри*)
10. З китайських товарів найбільше цінувався... (*шовк*)
11. Мохенджо-Даро і Хараппа лежать в долині річки... (*Інд*)
12. З півночі Індію захищають гори... (*Гімалаї*)

Давня Греція

Варіант 1

1. Бойовий порядок грецького та македонського війська... (*фаланга*)
2. Будівля, в якій жив Мінотавр... (*лабіринт*)
3. Інша назва Спарти... (*Лакедемон*)
4. Місто-держава в античному світі, яке складалось з міста і прилеглої території... (*поліс*)
5. Дружина Зевса... (*Гера*)
6. Бог-володар підземного царства... (*Аїд*)
7. Форма державного устрою, основи якого заклав Солон... (*демократія*)
8. Правління однієї людини, яка править безконтрольно... (*тиранія*)
9. Переможець Мінотавра... (*Тесей*)
10. Грек-раб у Спарті... (*ілот*)
11. Острів, північніше берегів острова Крит, де відбулося виверження вулкану... (*Санторін*)
12. Легендарний законодавець Спарти... (*Лікурґ*)

Давня Греція

Варіант 2

1. Цар Криту, який встановив владу на морі... (*Мінос*)
2. Назва півострова на півдні Балканської Греції... (*Пелопоннес*)
3. Ким, згідно з міфами, доводилися один одному Посейдон, Зевс, Аїд? (*братами*)
4. У якій грецькій державі не будували фортечних стін, забороняли їздити за кордон, обідати вдома? (*у Спарті*)
5. Якого птаха називали посланцем Зевса? (*орла*)
6. На честь кого давні греки влаштовували Олімпійські ігри? (*Зевса*)
7. Скільки днів тривали Олімпійські ігри? (*п'ять днів*)
8. Що означає слово «трагедія»? (*пісня царів*)
9. Що означає говорити «лаконічно»? (*коротко і чітко*).
10. Що таке «драхма»? (*афінська монета*).
11. Грецьке місто-держава називається... (*поліс*)
12. Хто автор скульптури «Дискобол»? (*Мірон*)

Давня Греція

Варіант 3

1. Кращим воїном у троянців був... (*Гектор*)
2. Спартанців учили говорити коротко і точно, тобто... (*лаконічно*)
3. Як називається будівля з багатьма заплутаними ходами? (*лабіринт*)
4. Як назвали Геродота? («*батько історії*»)
5. Лабіринт знаходився в... (*Кноссі*)
6. Поліс — це... (*місто-держава*)
7. Народні збори у Афінах... (*еклесія*)
8. Скульптор статуї «Списоносець»... (*Поліклет*)
9. У який період в Давній Греції ведення війн було заборонено? (*в період Олімпійських ігор*)
10. Кому заборонялось відвідувати Олімпійські ігри? (*жінкам*)
11. Найвища гора Греції... (*Олімп*)
12. Боргове рабство в Афінах скасував... (*Солон*)

Міфи Давньої Греції

- 1 Богом-ковалем був... (*Гефест*)
- 2 Інша назва Трої... (*Іліон*)
- 3 На батьківщині Одиссея довгі роки чекала дружина... (*Пенелопа*)
- 4 Богом виноградарства був... (*Діоніс*)
- 5 Батьківщиною Одиссея був острів... (*Ітака*)
- 6 Автором поеми «Іліада» вважається... (*Гомер*)
- 7 Кращим воїном у греків, героєм Троянської війни був... (*Ахілл*)
- 8 Верховним богом греків був... (*Зевс*)
- 9 Успішного плавання греки просили в бога... (*Посейдона*)
- 10 Покровителем купців та злодіїв був... (*Гермес*)
- 11 Богинею природи була... (*Деметра*)
- 12 Убив лернейську гідру, немейського лева, почистив Авгієві стайні... (*Геракл*)